

Steunpunt Gelijke Onderwijskansen

Diversiteit

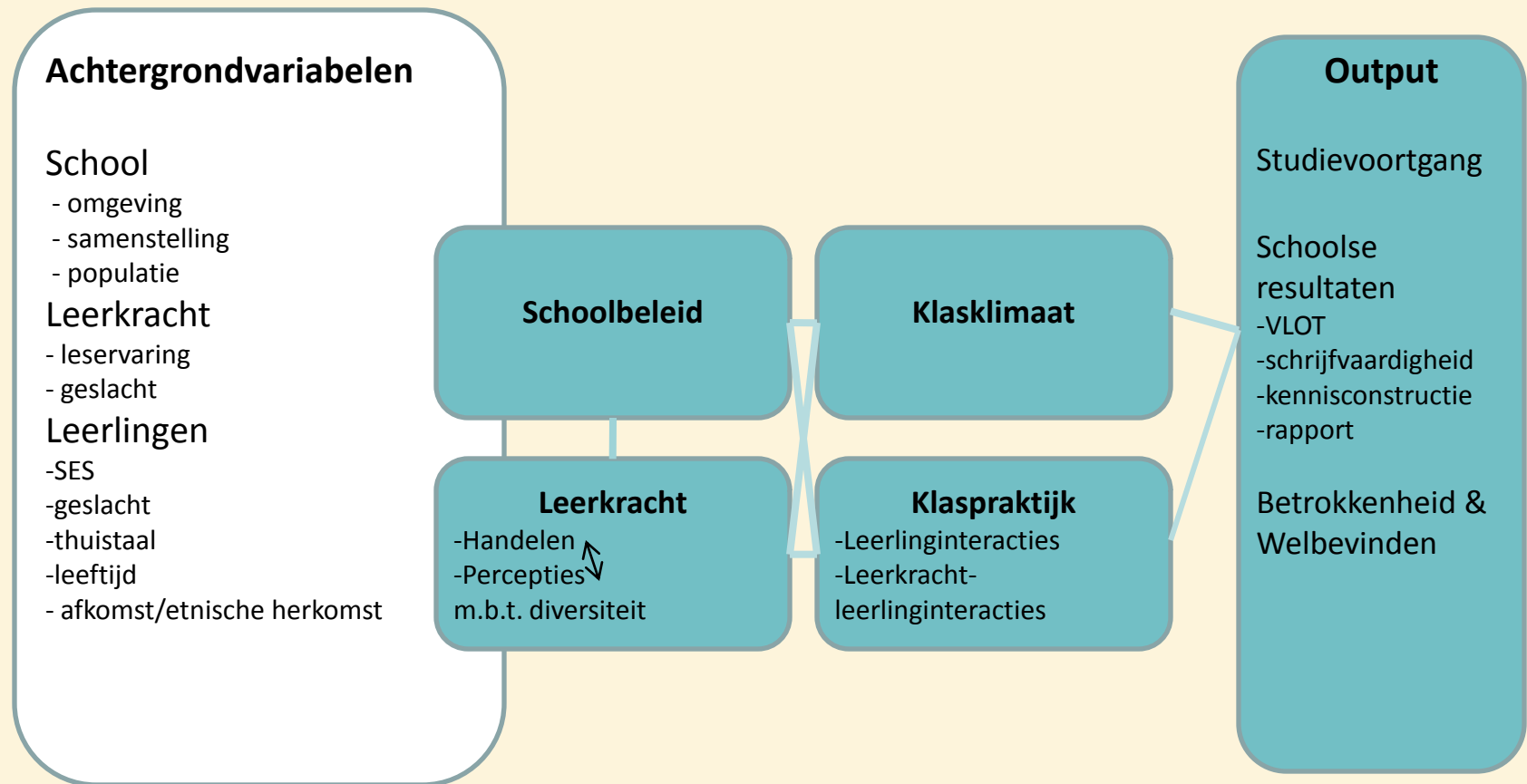
Diversiteit

- **Omgaan met diversiteit**
 - Leren omgaan met diversiteit in de wereld ... begint in de klas: verschillende onderwerpen, invalshoeken, meningen, gewoontes, omgaan met elkaar....(~burgerschapsvorming)
- **Gelijke onderwijskansen & diversiteit**
 - Leerkrachtverwachtingen, beeldvorming, stereotyperend handelen
 - Didactische praktijk in heterogene klassen
 - Meer leerlingen tot meer leren brengen

Onderzoeksvragen Diversiteit

- Wat zijn leerkrachtpercepties m.b.t. omgaan met diversiteit, de leerlingen in hun klas en de klaspraktijk?
- Hoe handelen leerkrachten? Hoe organiseren ze hun klaspraktijk, hoe gaan ze om met de aanwezige diversiteit?
 - Hoe gaan leerkrachten concreet om met leerlingen met bepaalde achtergrondkenmerken?
- Welke verbanden zijn er tussen percepties en handelen van leerkrachten en achtergrondkenmerken en leren van leerlingen (betrokkenheid, VLOT, rapporten, ...)?

Overzicht onderzoekskader Diversiteit



Kwalitatief onderzoek

- Exploratief, interactief, constructivistisch onderzoek (Sierens, 2007)
- Natuurlijke setting (geen ingreep, wel aanwezigheid)
- Wat gebeurt er in de praktijk? Wat zien we dagelijks in klassen gebeuren?
- Tendensen opsporen

Onderzoeksopzet & -instrumenten

- 2 weken observatie in elke klas (begin- en einde van schooljaar)
- Video-opnames
 - 2 weken, telkens 2 lessen
 - Wiskunde
 - Nederlands
 - Wereldoriëntatie
 - Hoekenwerk indien van toepassing
 - 2 u coöperatief leren (2^e semester)
 - Telkens 2 groepen leerlingen (waaronder focusleerlingen)
- Interviews (2/lkr.) & vragenlijsten
- Inschatting van leerlingen door leerkracht (begin & einde schooljaar)
- Sociometrie (leerlingen, begin en einde van het schooljaar)
- Schooldocumenten
- Achtergrondvariabelen van leerkrachten en leerlingen

Analyse

- **Verschillende stappen:**
 - Analyse van transcripties van video-data
 - Leerkrachthandelen
 - Leerlinginteracties
 - Leerkracht-leerling interacties
 - Analyse van interviews
 - Leerkrachtpercepties over leerlingen, school, eigen handelen
 - Leerlingpercepties
 - Analyse schooldocumenten (schoolbeleid)
 - Analyse van vragenlijsten (inschatting leerlingen,) & sociometrie
 - Analyse van achtergrondvariabelen
 - Ook nog:
 - Verbanden leggen tussen deze gegevens
 - Koppelen aan gegevens van andere onderzoekers

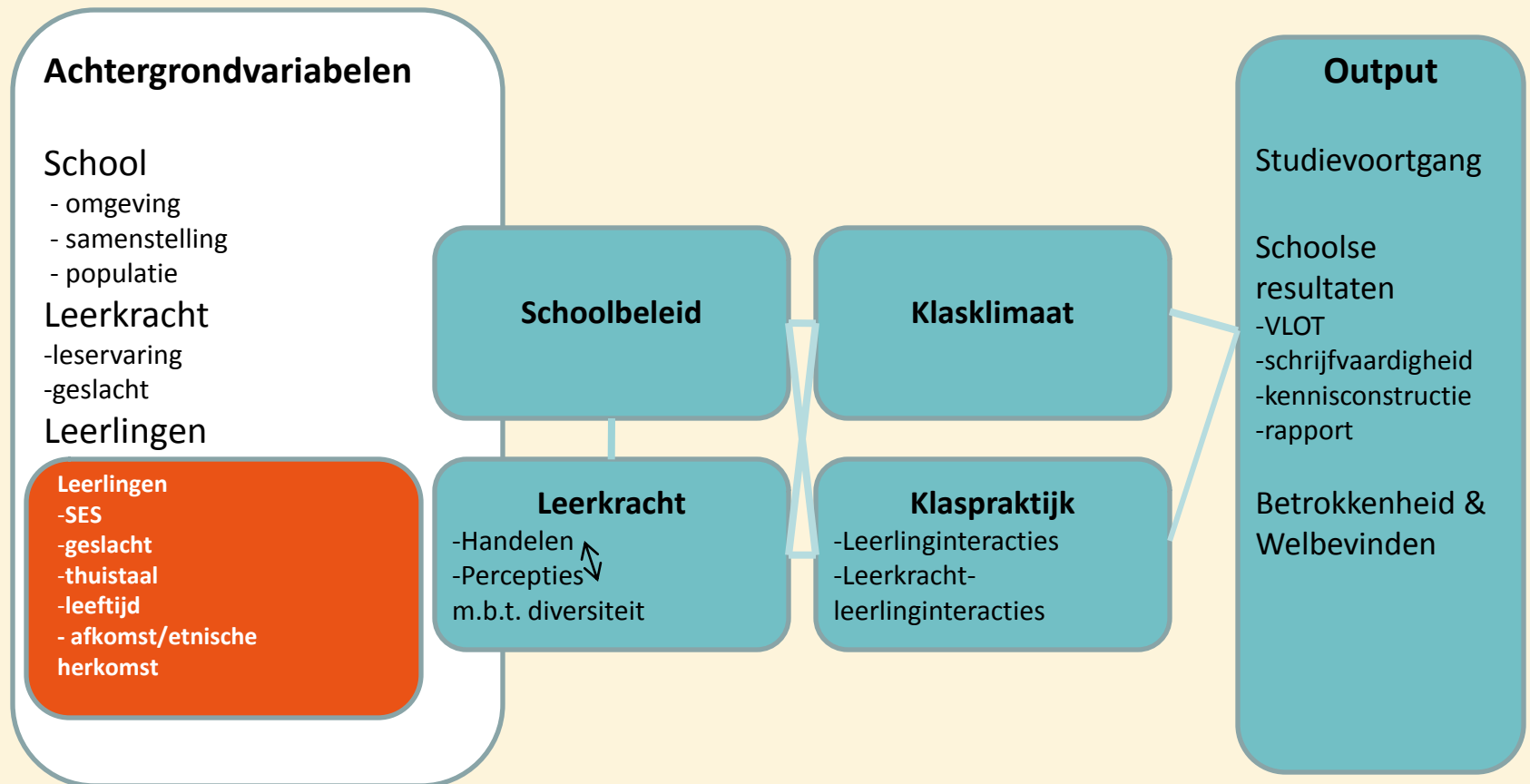
Onderzoeksscholen

	School 1	School 2	School 3	School 4	School 5	School 6	School 7	School 8
3 ^e	Welbevinden & betrokkenheid							
					Schrijfvaardigheid			
4 ^e	Welbevinden & betrokkenheid							
	Diversiteit						Schrijfvaardigheid	
6 ^e	Welbevinden & betrokkenheid							
	Diversiteit							
	Taalvaardigheid & kennisconstructie							

Onderzoeksscholen, leerkrachten & leerlingen

- 3 scholen
- 2 klassen/school (4^e en 6^e leerjaar)
- Aantal leerkrachten: 9
- Totaal aantal leerlingen:
 - 4^e leerjaar: 97
 - 6^e leerjaar: 77
- 10 focusleerlingen/klas

Achtergrondkenmerken leerlingen



Achtergrondkenmerken leerlingen (1)

■ Geslacht leerlingen

	Meisjes	Jongens	Totaal (N)
4 ^e leerjaar	55 %	45%	89
6 ^e leerjaar	43%	57%	76

■ Op leeftijd

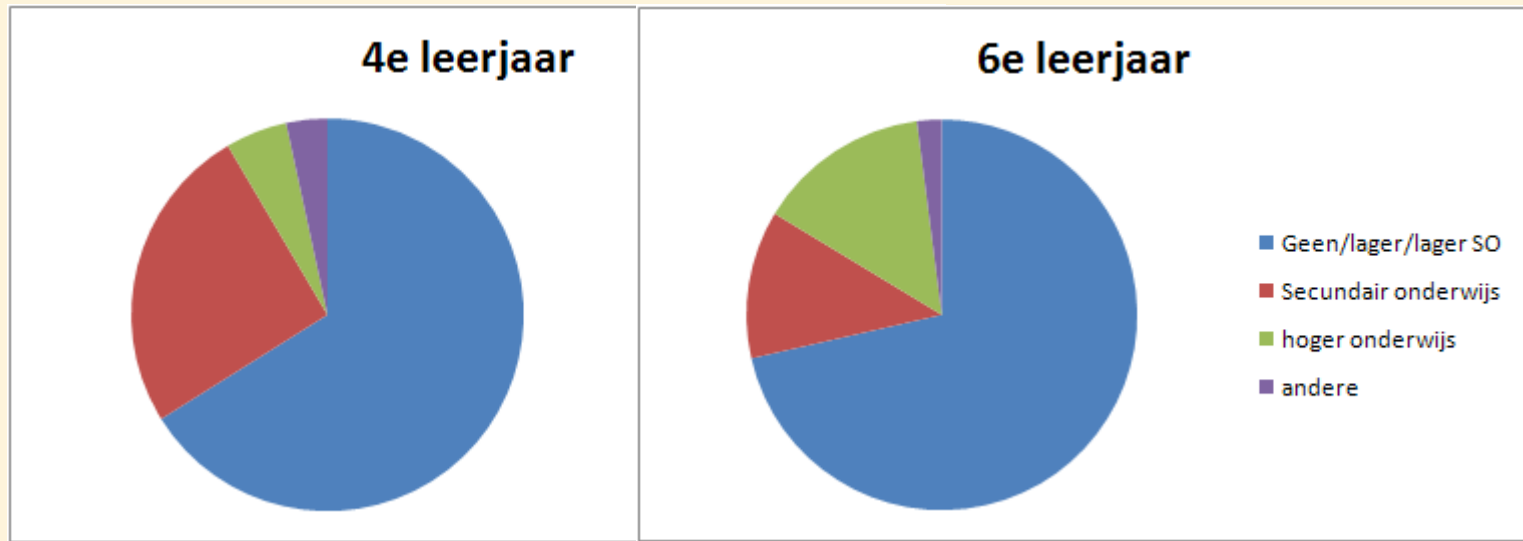
	Niet op leeftijd	Op leeftijd	Totaal (N)
4 ^e leerjaar	53%	47%	87 (2 missing)
6 ^e leerjaar	58%	42%	76

■ Samenstelling scholen

School 1	School 2	School 3
Homogeen Turks	bicultureel Marokkaans-Turks	Heterogeen

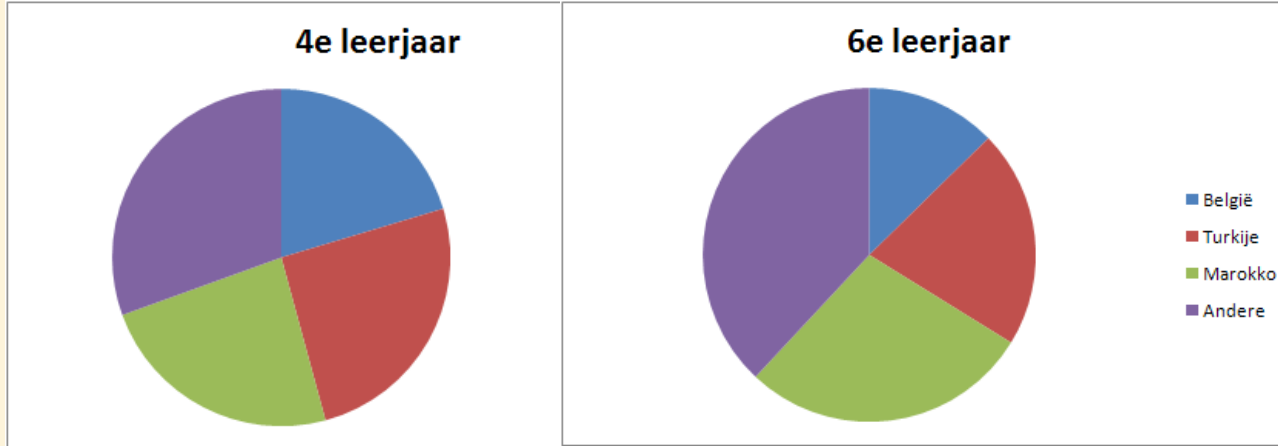
Achtergrondkenmerken leerlingen (2)

■ SES (op basis van diploma moeder)

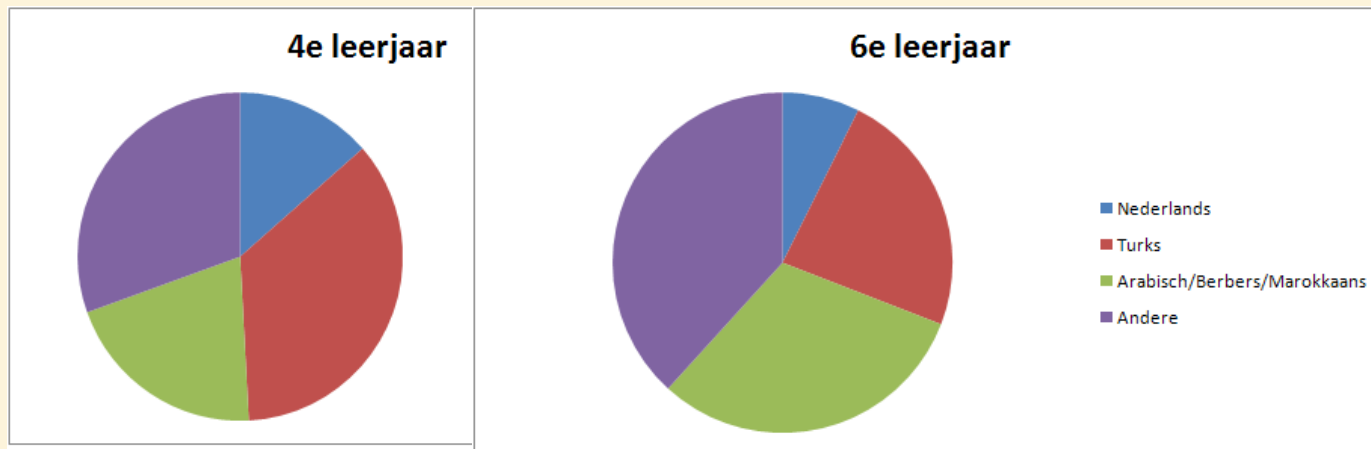


Achtergrondkenmerken leerlingen (3)

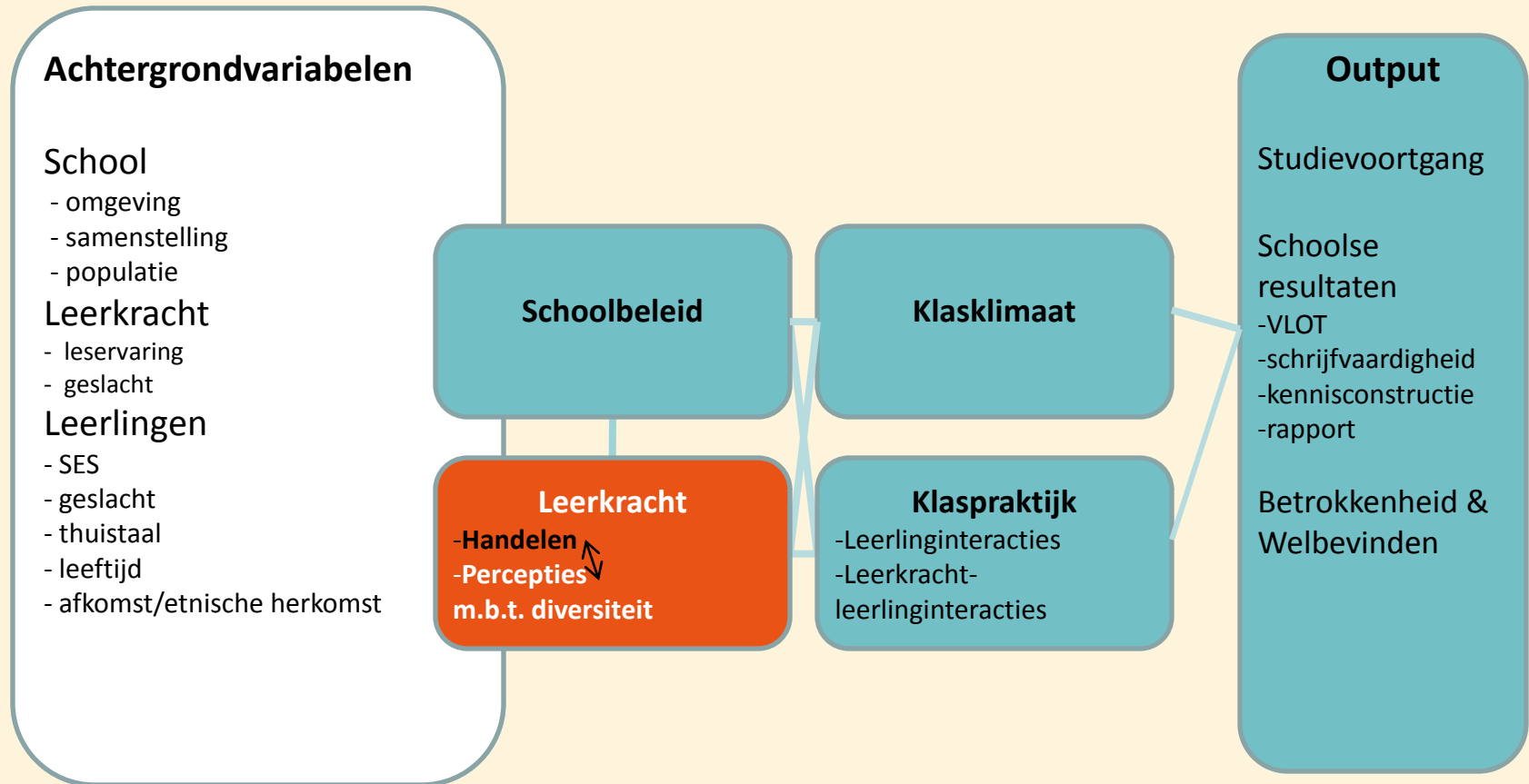
■ Geboorteland moeder



■ Thuistaal



Eerste resultaten: leerkrachtpercepties

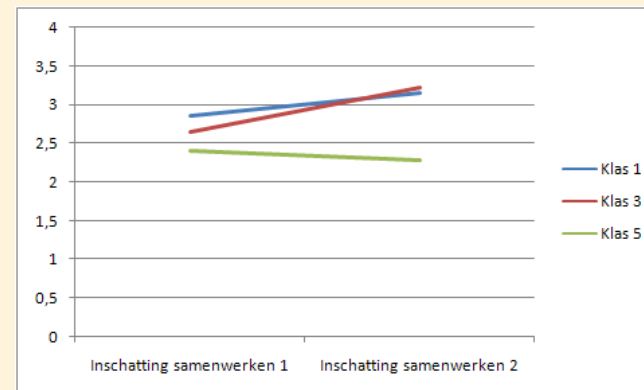
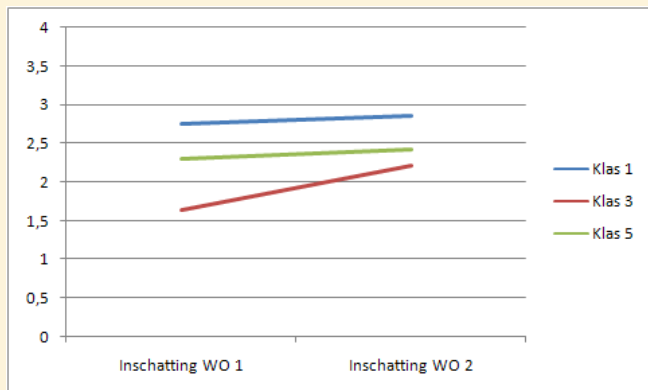
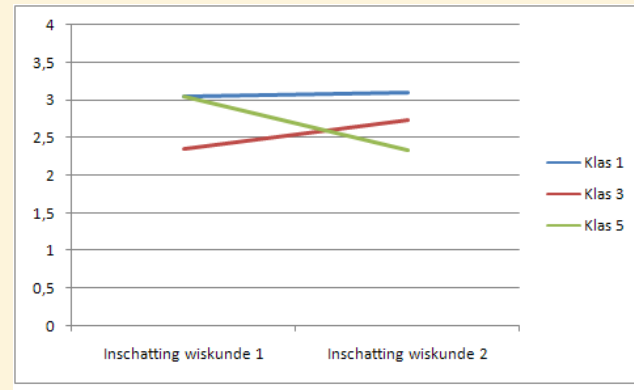
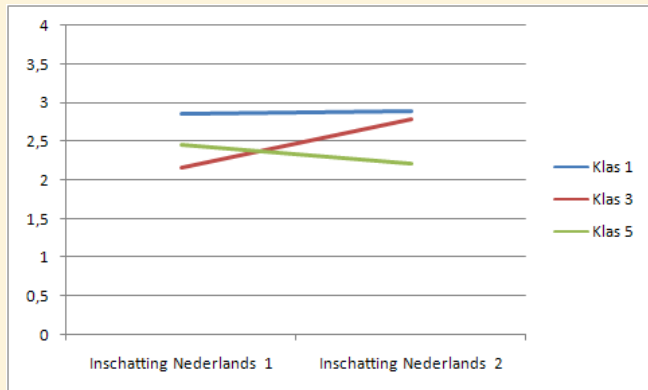


Leerkrachtpercepties (1)

- **Onderzoeksvraag:** Wat zijn leerkrachtpercepties m.b.t. omgaan met diversiteit, de leerlingen in hun klas en de klaspraktijk?
- Belang van percepties:
 - Leerkrachten passen hun onderwijs aan op basis van hun inschatting van leerlingen (Duru-Bellat, 2004; Weinstein, 2002)
 - Verwachtingen t.a.v. leerlingen
 - Aanpassen doelen
 - Aanpassen didactisch handelen (Solomon & Battistich, 1996)

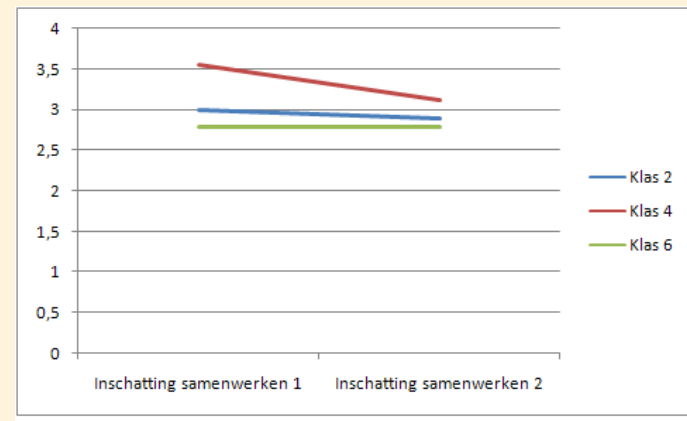
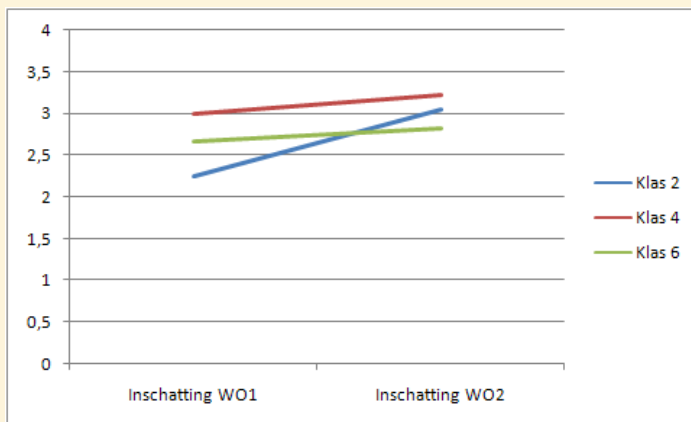
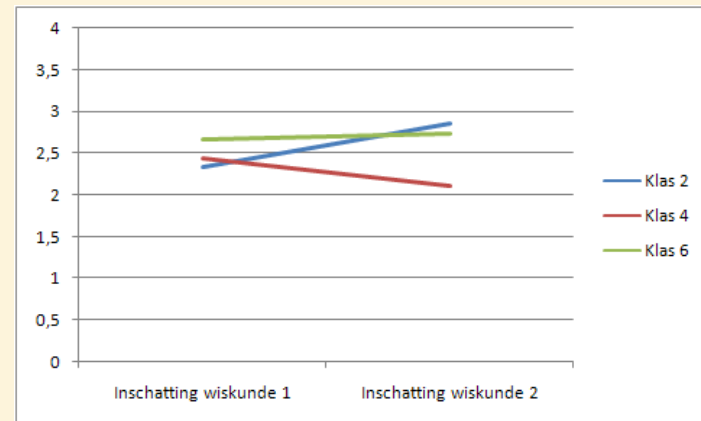
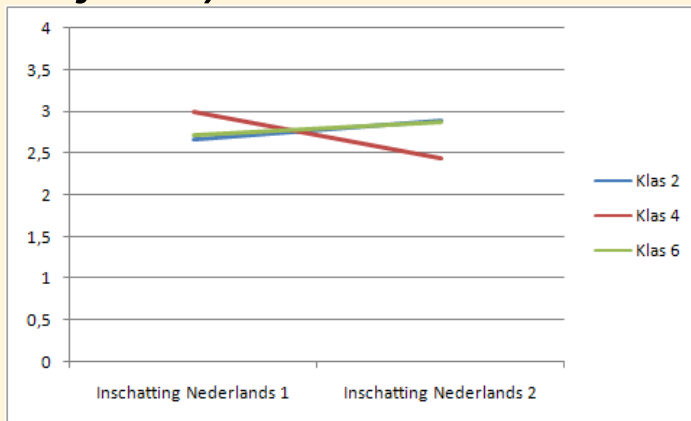
Leerkrachtpercepties: inschatting (1)

- Inschatting van leerlingen door leerkracht (4^e leerjaar)



Leerkrachtpercepties: inschatting (2)

- Inschatting van leerlingen door leerkracht (6^e leerjaar)



Leerkrachtpercepties: inschatting (3)

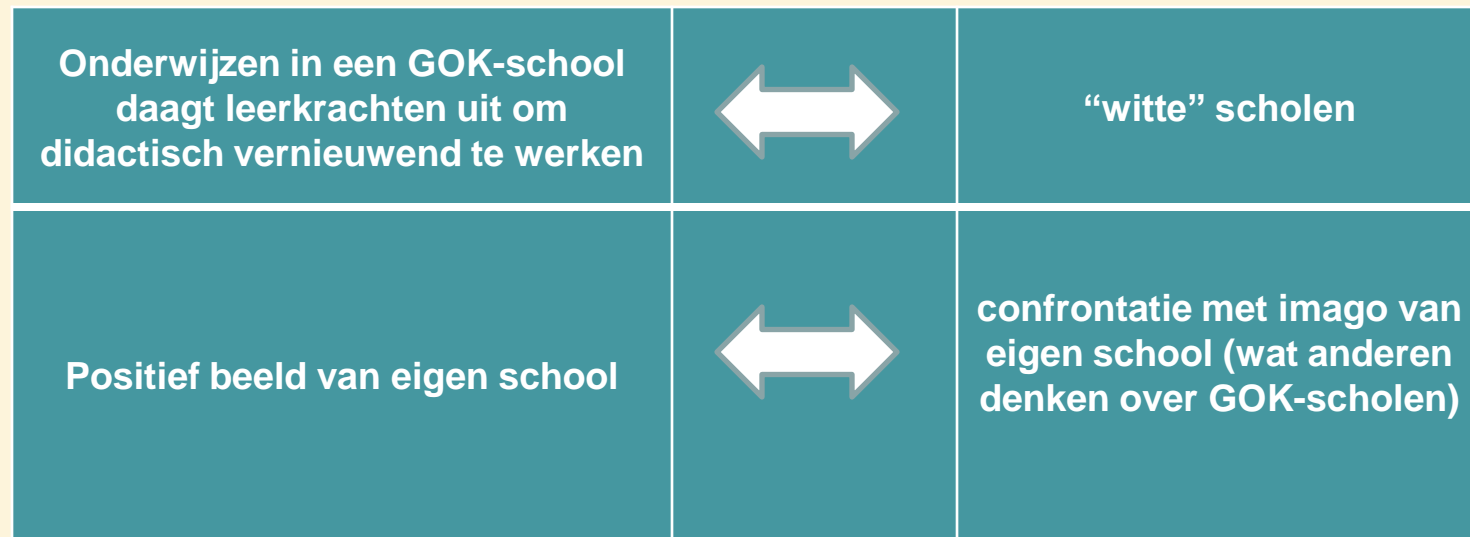
- Inschatting van leerkrachten verandert doorheen jaar (vb. WO = significant hoger)
- Binnen klas: variatie, standaarddeviatie geeft dit aan
- Volgende stap:
 - Inschatting van leerlingen door leerkracht ~ achtergrondvariabelen, leerresultaten, handelen van leerkracht in de klas t.o.v. leerling.

Leerkrachtpercepties: interviews (1)

- Half-open interviews
 - Peilen naar hoe leerkrachten denken over school, leerlingpopulatie, eigen didactisch handelen.

Leerkrachtpercepties: interviews (2)

- **Eerste analyse van interviews**
 - Over school: 2 elementen keren steeds terug:

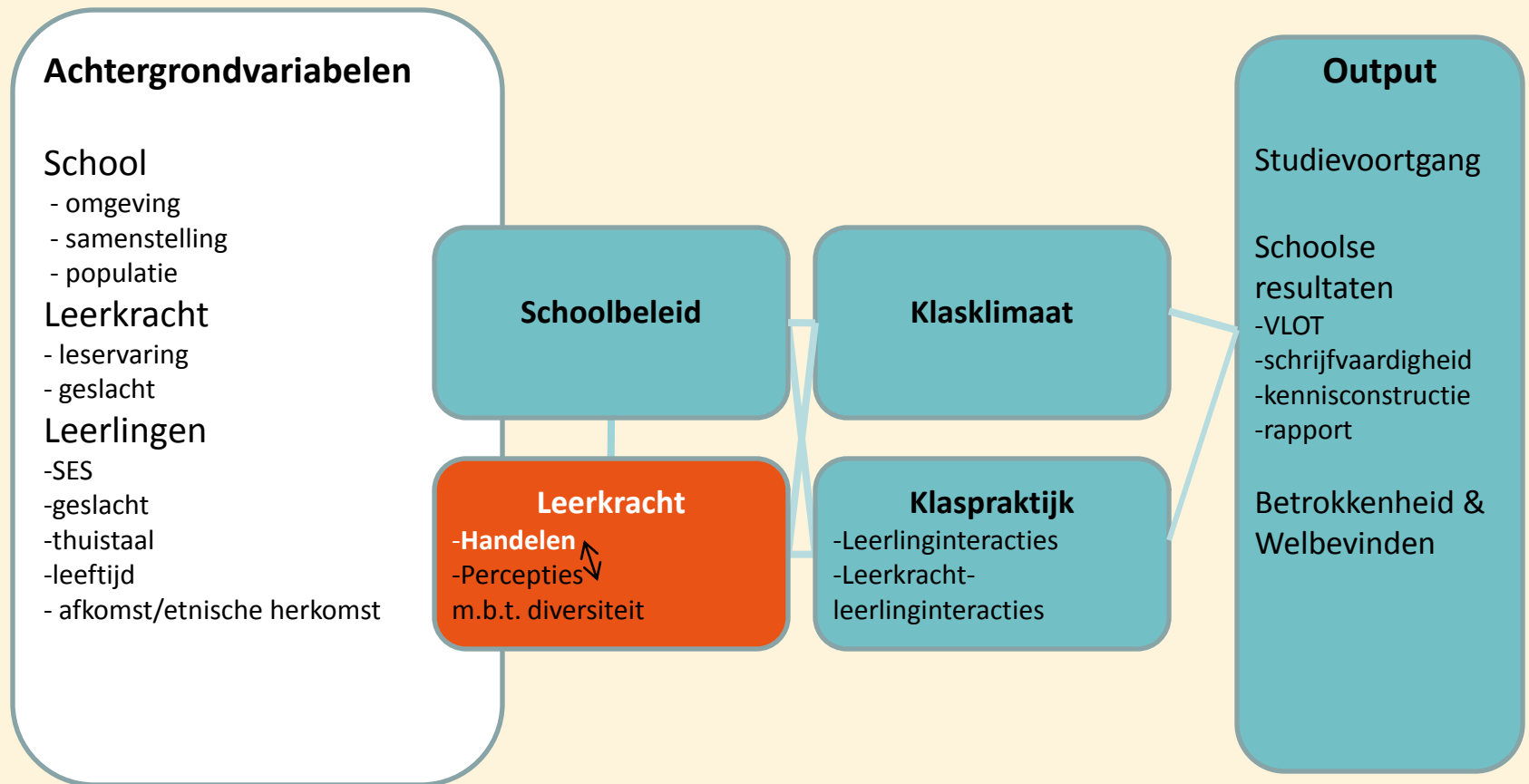


Leerkrachtpercepties: interviews (3)

- Leerkrachten over leerlingen (eerste analyse)



Eerste resultaten: leerkrachthandelen



Leerkrachthandelen (1)

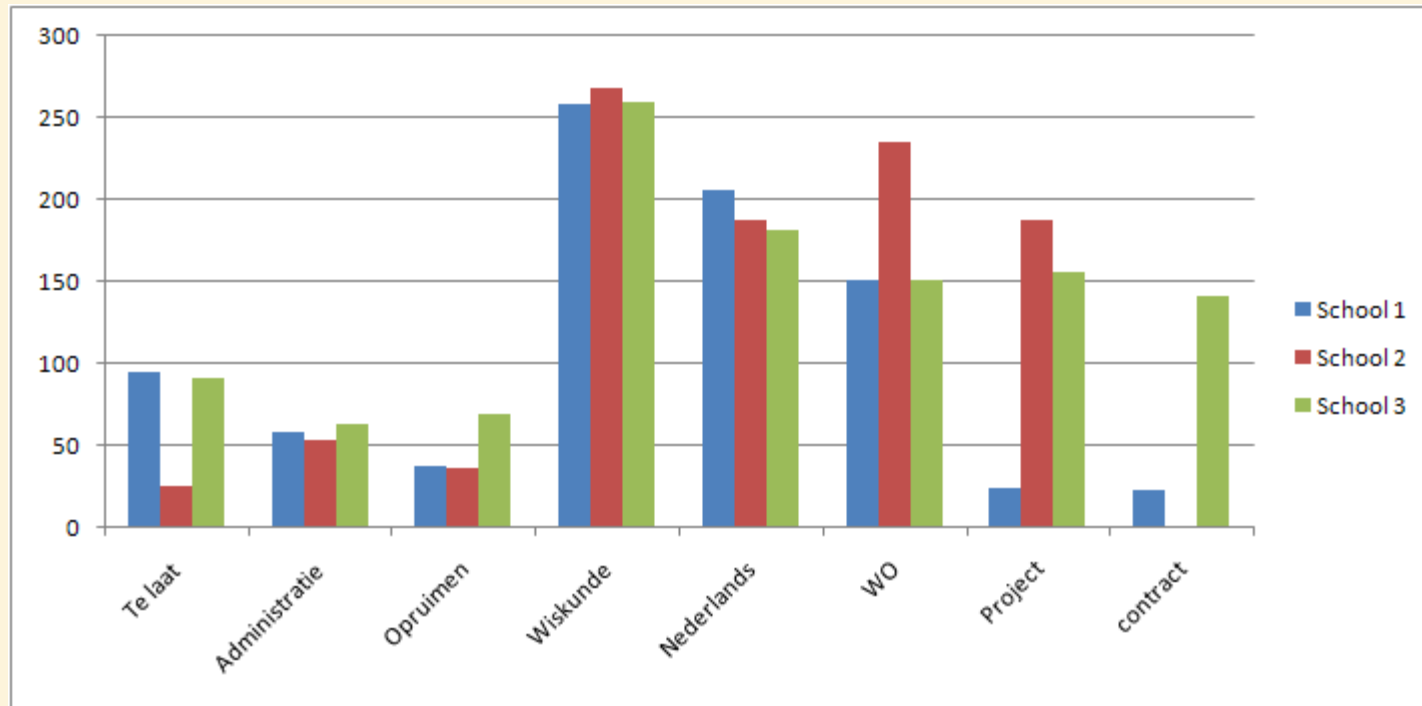
- **Onderzoeksvraag:** Hoe handelen leerkrachten? Hoe organiseren ze hun klaspraktijk, hoe gaan ze om met diversiteit (inhoud & leerlingen).
- Belang van leerkrachthandelen:
 - Verwachtingen & handelen
 - Onderzoek toont aan dat bij hogere verwachtingen leerkrachten minder zelf controleren en leerlingen meer autonomie verlenen.
 - Handelen
 - Kwaliteit centraal: uitdagende leeromgeving, waarin kennis geconstrueerd wordt (interactie!)
 - Alle leerlingen leren!

Leerkrachthandelen: eerste resultaten

- **Leertijd** (wat is gepland, wat observeren we?)
- **Gehanteerde werkvormen**
- **Kwaliteit van leren binnen werkvormen**
 - Hoe?
 - Welke leerlingen? Achtergronden?
 - Welke vakken?
 - Aandacht voor (omgaan met) diversiteit?
- **Handelen t.a.v. bepaalde leerlingen**

Leerkrachthandelen: leertijd (1)

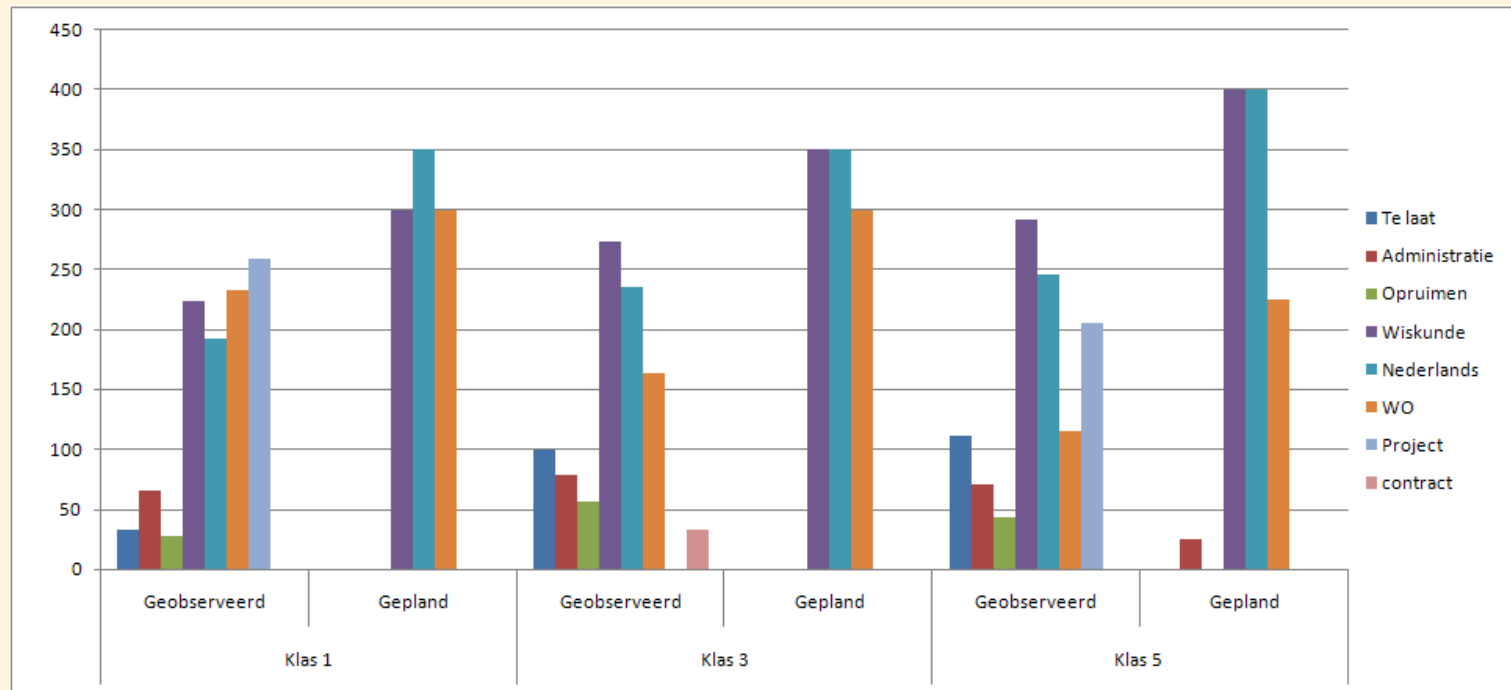
- Overzicht (algemeen)



Geobserveerde leertijd/school (gemiddelde (minuten) per week, niet opgenomen : godsdienst, LO en muzische vorming)

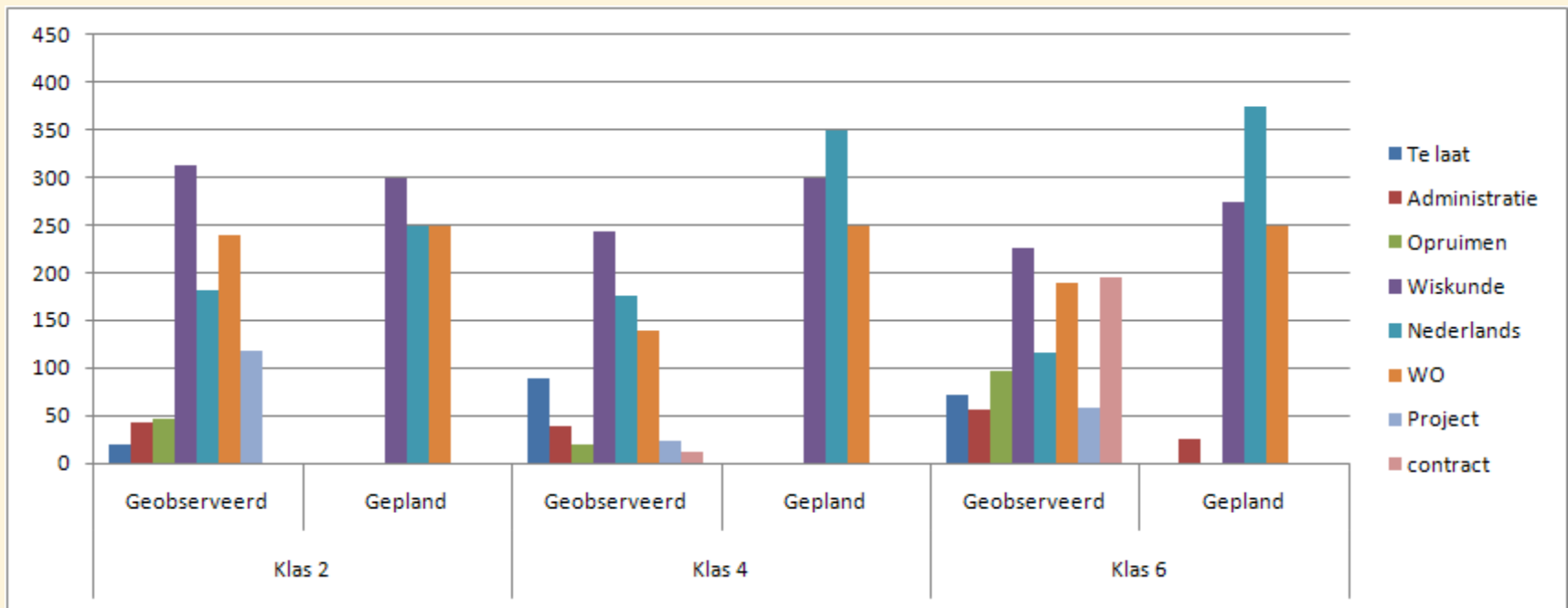
Leerkrachthandelen: leertijd (2)

■ Overzicht 4^e leerjaar



Leerkrachthandelen: leertijd (3)

Overzicht 6^e leerjaar



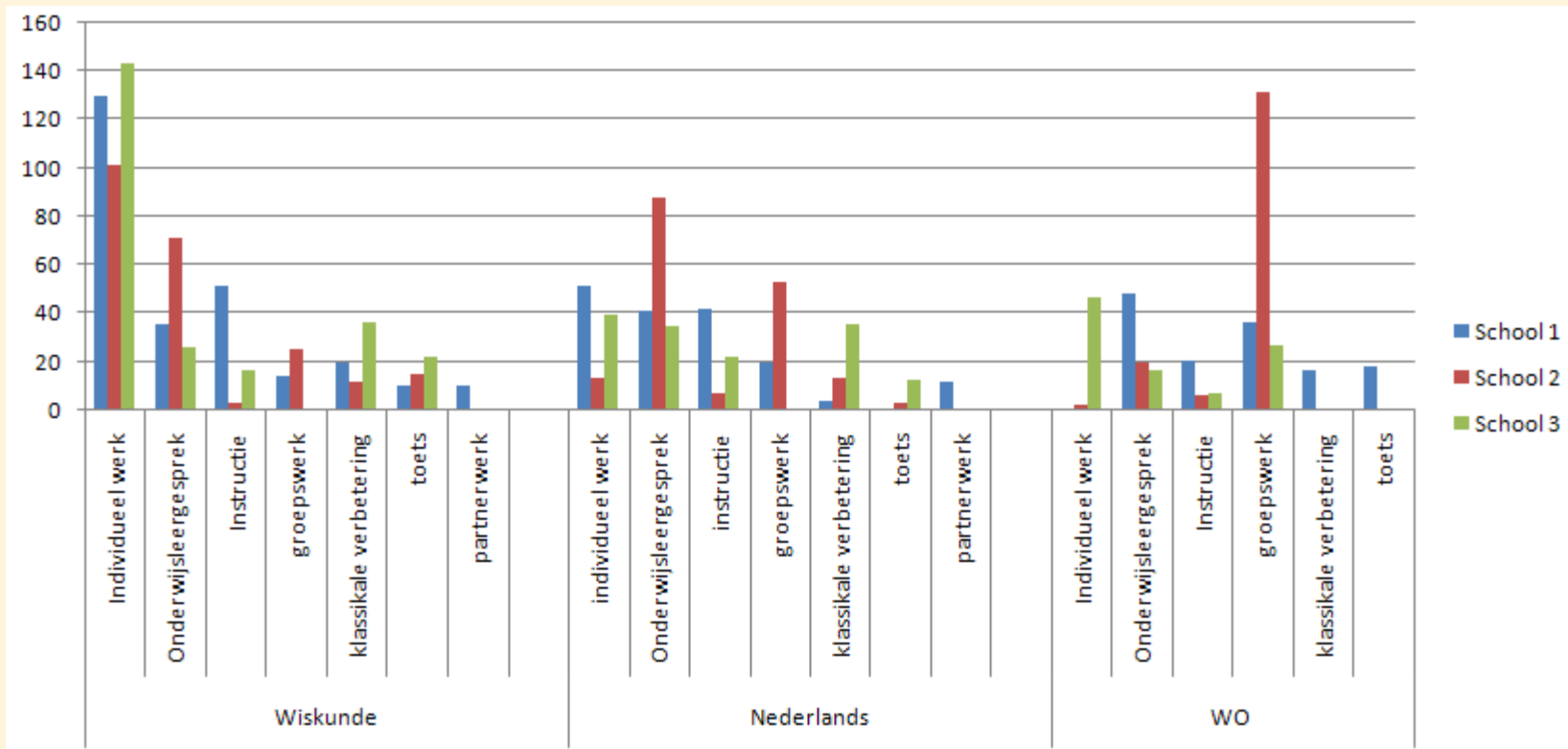
Leerkrachthandelen: leertijd (4)

- Conclusies
 - Geobserveerde leertijd verschilt van geplande leertijd
 - Administratie
 - Opruimen
 - Te laat
 - Contractwerk, Projectwerk → bevatten elementen van WO, Nederlands & wiskunde
 - Verschillen tussen leerkrachten

Leerkrachthandelen: werkvormen (1)

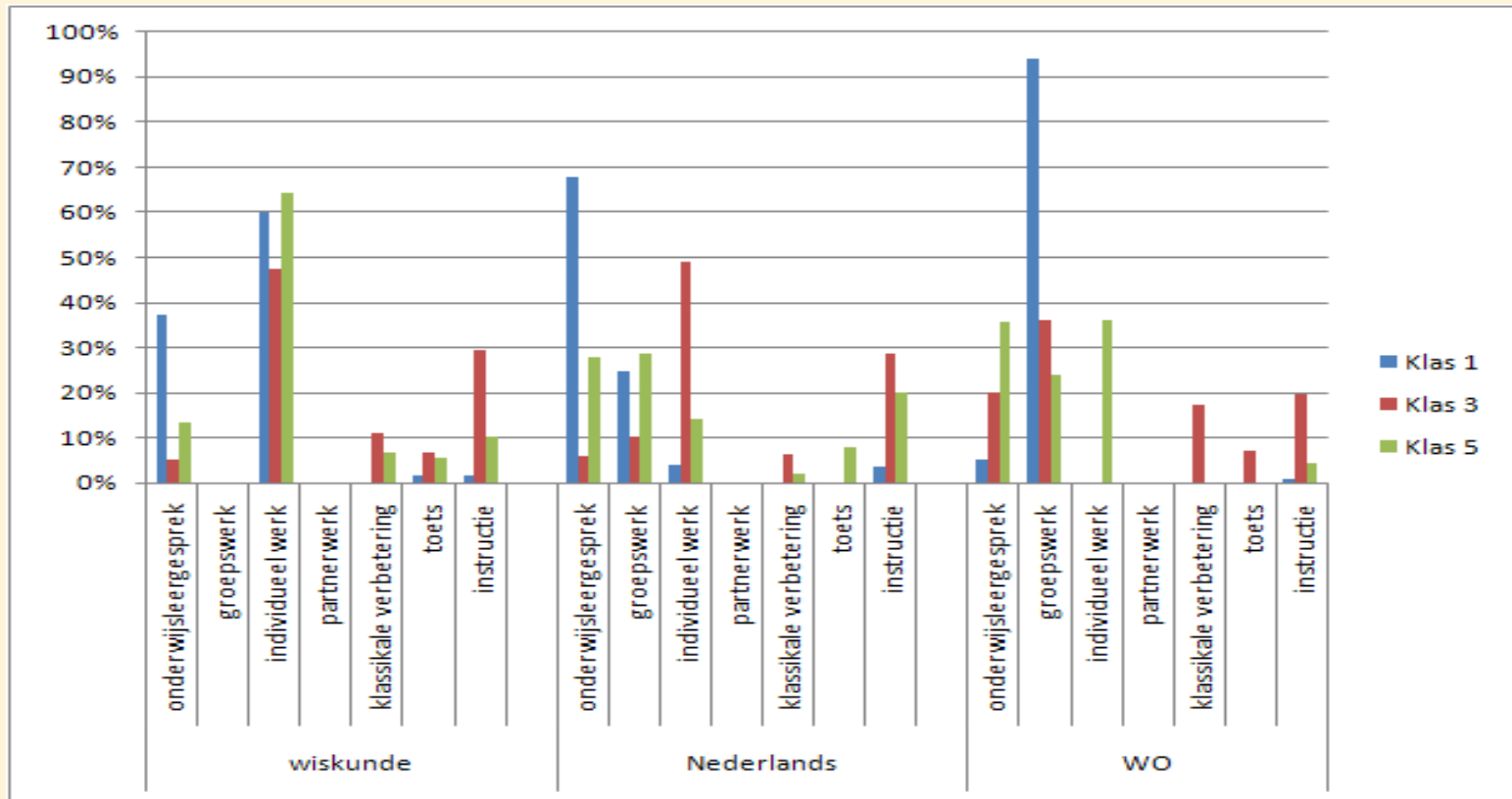
■ Gehanteerde werkvormen

(2 weken, wiskunde, Nederlands en WO – 6 klassen, 3 scholen)



Leerkrachthandelen: werkvormen (2)

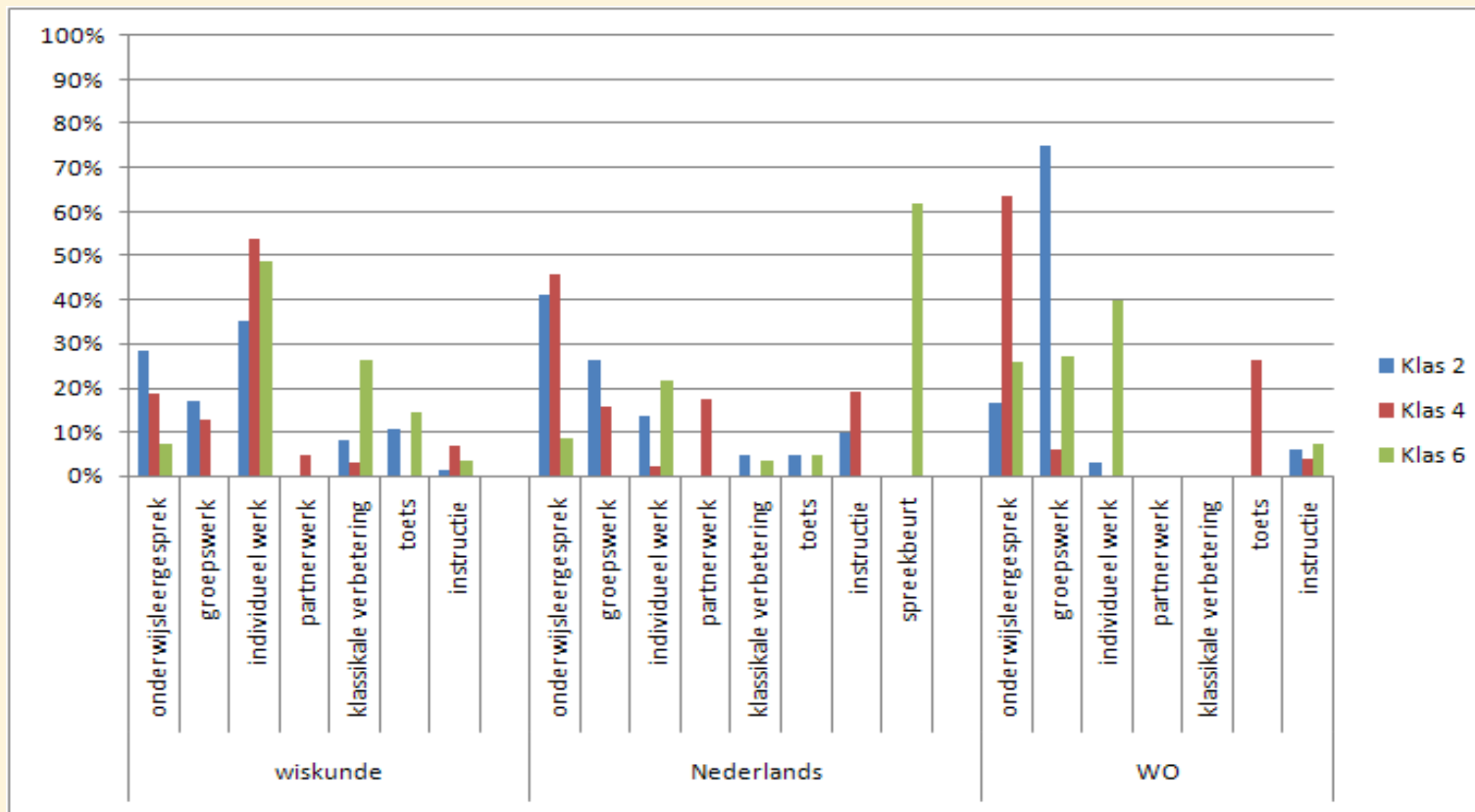
■ Overzicht 4^e leerjaar



(aandeel werkvormen binnen vak)

Leerkrachthandelen: werkvormen (3)

■ Overzicht 6^e leerjaar



Leerkrachthandelen: werkvormen (4)

- Conclusies
 - Verschillen tussen leerkrachten!
 - Werkvormen ~ vakken
 - Wereldoriëntatie: vaak groepswork
 - Wiskunde: voornamelijk individueel werk, vaak klassikale verbetering.
 - Nederlands: eerder een mix van werkvormen.
 - Wat leerkrachten rapporteren >< wat we observeren
 - Schoolbeleid: vb. samenwerkend leren

Verder onderzoek: kwaliteit van deze werkvormen

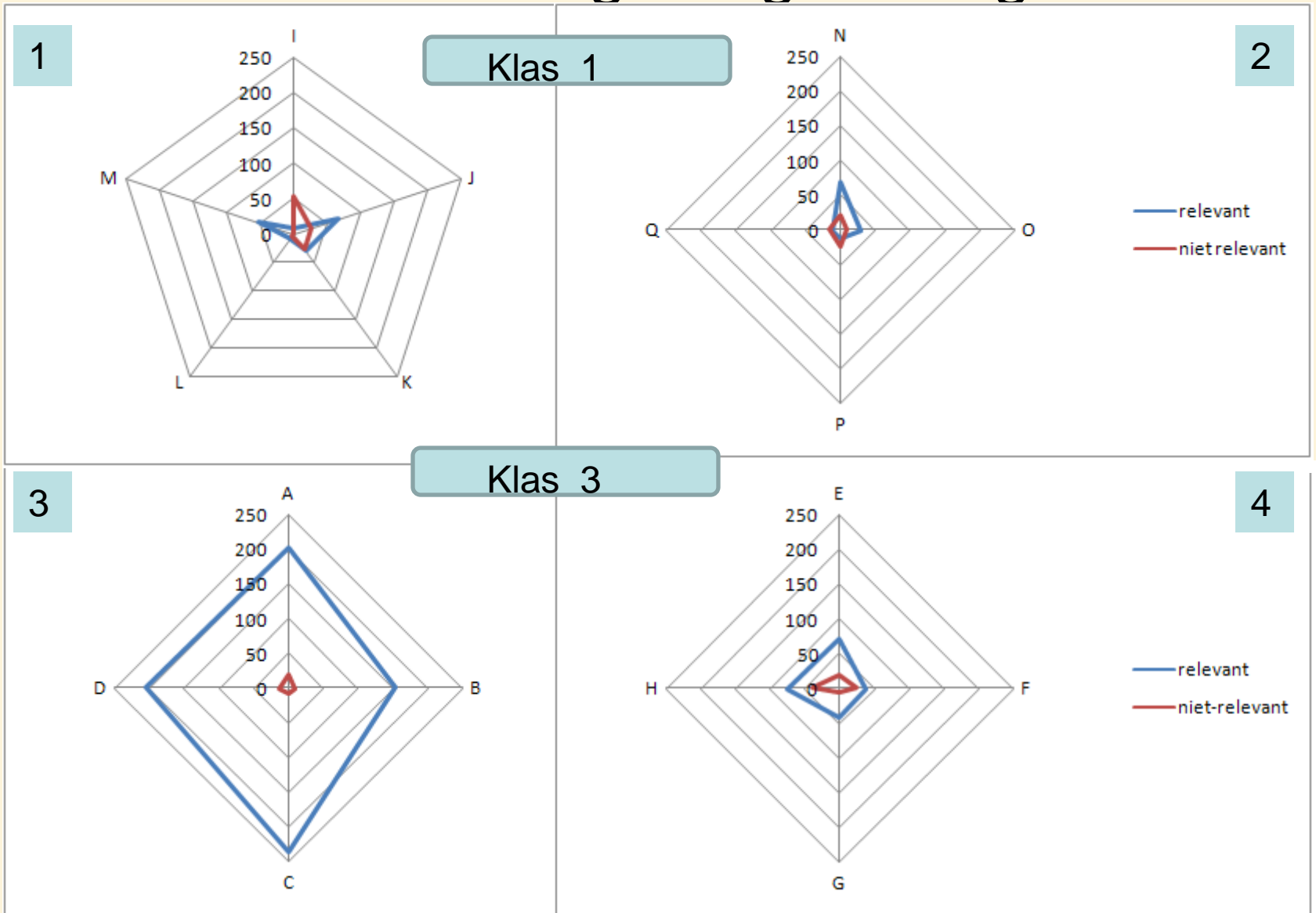
- Welke aspecten worden bekeken?
 - Bvb. voor groepswerk (cfr. Gillies, 2006; Shachar 1990, Cohen; 1995; , Baines et al (2003):

Leerkrachten	Leerlingen	Opdracht
Verbaal gedrag: Instructie Stellen van vragen Orde Mediëren Aanmoedigen Feedback	Verbaal gedrag: Vragen stellen Korte antwoorden Inspelen op antwoord Onderbreken Leiden Rol opnemen Niet-relevante opm.	Taak (open/gesloten) Inbreng van studenten (antwoord construeren) Diversiteit in opdracht Meervoudige Intelligentie

Kwaliteit groepswerk (1)

- Ter illustratie: analyse van twee klassen (vierde leerjaar) aan de slag met groepswerk tijdens WO.
 - Analyse van verbaal gedrag van leerlingen (verschillende elementen, hier enkel: relevant/niet relevant in relatie tot taak).

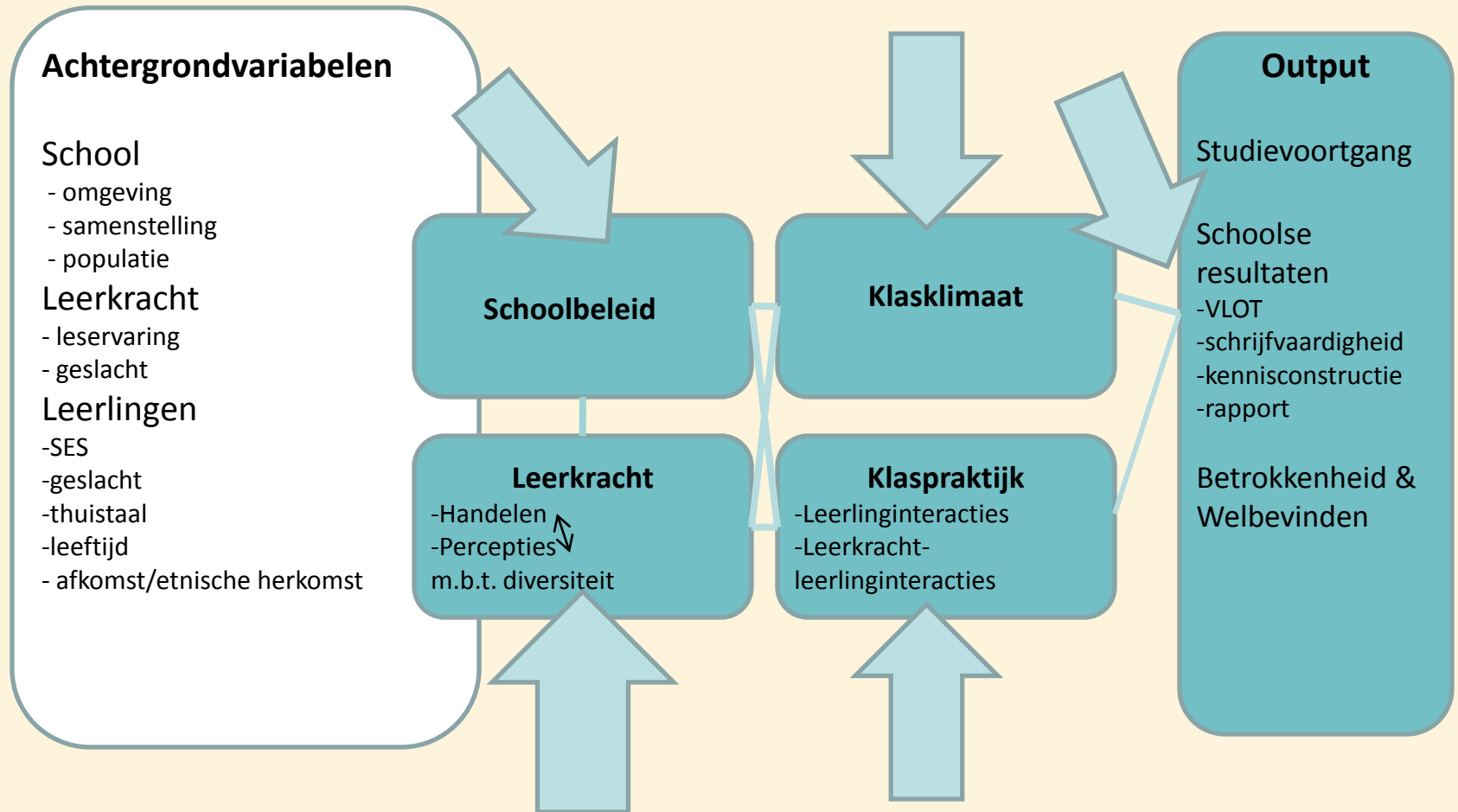
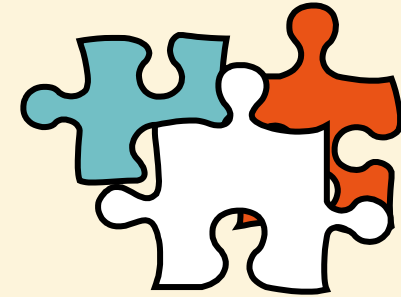
■ Illustratie verbaal gedrag leerlingen:



Kwaliteit groepswerk (3)

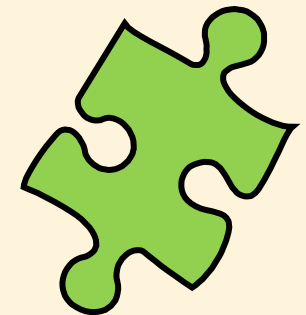
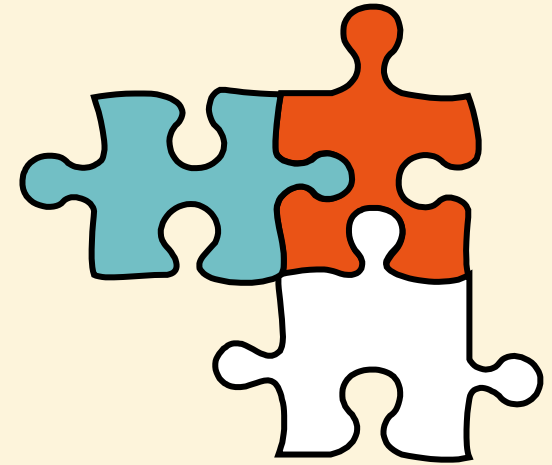
- Verschillen tussen 2 klassen
- Verschillen binnen twee groepen in eenzelfde klas.
 - Groep 3:
 - Meer interactie, meer relevante opmerkingen
→ meer leren
 - Alle leerlingen van de groep dragen bij.
- Verder onderzoek:
 - Rol van leerkracht
 - Inhoud taak & opdracht
 - Link met achtergrondvariabelen leerlingen

Eerst puzzelstukken ...



Dan puzzelen ...

- Koppelen van verschillende onderzoeksgegevens
- Opsporen van mogelijke verbanden
- Triangulatie met andere onderzoeken



Bedankt voor uw aandacht

Lia Blaton
Steunpunt GOK

Lia.Blaton@ugent.be

www.steunpuntgok.be

www.diversiteitenleren.be